

Titel: En mærkværdig Samtale med den uforglemmelige Matrone Kirsten Phil og en gammel Nordmand, seeneste Sanct Hans-Nat den 24 Juni Klokken 1 Slæt.

Citation: "En mærkværdig Samtale med den uforglemmelige Matrone Kirsten Phil og en gammel Nordmand, seeneste Sanct Hans-Nat den 24 Juni Klokken 1 Slæt.", i *Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 23*, J.R. Thiele, 1773, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_023-shoot-workid2_023_031.pdf (tilgået 28. januar 2023)

Anvendt udgave: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 23

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

En mærkværdig Samtale med den uforglemmelige Matrone Kirsten Phil og

en gammel Nordmand,

seeneste

Sanct Hans-Rat

den 24 Juni Klokken 1 Slæt,

Kiøbenhavn 1773. Trykt og findes tilkiøbs hos Johan Rudolph Thiele, boende i store Helliggeist-Strædet.

2

Efter at jeg Klokken 5 om Aftenen gik ud fra Kiøbenhavn, i Følge den gamle Sædvane St. Hansaften, at besøge den bekiendte Kirsten Phils Kilde; til hvilken jeg efter en maadelig Spaseren af 2 1/4 Time ankom Klokken 7 1/4 Slet Ved min Ankomst lod jeg mig tractere med en Portion af det veder. qvægende Kilde Vand, som fornemmelig den Aften er allermest kraftig og sund; men førend jeg drak deraf, sagde jeg hemmelig og ved mig selv disse Ord 3de Gange: Kirsten, Mama Maia Muta Haara Lang, Der er: Gud see til os i dette Seculo. -- Thi jeg besidder Kundskab i det ældgamle Danske Rune Sprog, jeg bad Hende tillige at bæere mig med sin Nærværelse, ved hvilken jeg kunde faae at vide skiulte Ting. Efterat jeg dette har forrettet, gik jeg saa sagte for mig selv længe om i Skoven, jeg havde med mig et halv Skaalpd. got Speige-Flæsk, en halv Potte gl. Fransk-Viin og en halv Pægel Aqvavit fra Reverents Gaden, hvilket sidste jeg vilde have om Morgenen at vederqvæge mig med for Nattens Taage. Af min Viin drak jeg om Aftenen til mit Flesk en Pægel, og efter dette Maaltid vandrede jeg en Tid om i Skoven, og søgte mig et enligt Sted afsides fra andre,

3

og da Klokken var 10 lagde jeg mig under et Træ til Hvile, jeg faldt og strax i Søvn og sov hen til Klokken var 1, da vaagnede jeg og hørte ligesom en stærk Susen, men fornåm ingen Vind. Da denne havde vedvaret omtrent en halv Timestid, hørte jeg en fiin Stemme som et Fruentimmer pleier at synge, dog ligesom det var under Jorden, men Ordene kunde jeg ei alle høre, uden alleene tilsidst disse Ord:

Lykke, Held og Glæde nu i Danmark

har sit Sæde. Derpaa faldt jeg atter i en Blund, og vaagnede da Klokken var 2 1/2 slæt, men i medens jeg saa laae ligesom i en Blund, jeg tør ei sige at jeg var vaagen, som jeg virkelig var, og jeg saae livagtig den gode gamle og dydige Kirsten Phil. Hun var klædt paa den gamle Maade i den Dragt som de Tider var brugelig, og tydeligen kan sees paa de gamle Skilderier der staaer i Nicolai Kirke, Hun var ikkun maadelig af Statur, rundladen Ansigt, rød og hvid i Kinderne, store blaae Øyene med velteignede mørke Øynebryne, og smaae Fødder, med velskabte Been, dem jeg meget vel kunde see formedelst Hendes Skiørt var saa kort, thi jeg fandt megen Behag i at betragte Hende. —

Hun taledede til mig med en klingende dog behagelig Stemme, og Hendes gamle danske Sprog var mig behagelig at høre, thi det var

4

frie for al Skurren og Læspen, reent og tydelig. Hør sagde Hun: Anders Gulbrandsen Normand, (som er mit Navn) hvad bevæger dig at faae mig i Tale? du har jo nævnet mit Navn 3de Gange og frembragt dit Ønske i

det ældgamle Danske Rune Sprog, og jeg veed hvor du har faaet den Kundskab at tale disse Ord, uden hvilken Tale du ikke har kundet nyde min Nærværelse,. den du nyder, giv derfor Agt paa mine Ord; thi jeg lader dig vide at intet er passeret i Dannemark siden jeg gik til de Dødes Rige uden jeg veed det, uagtet at det nu er en Tid af 190 Aar siden jeg forlod Verden, hvor jeg i min Tid var bekiendt for min Hellighed og Gudsfrygt og andre Dyder, og til en evig Amindelse haver jeg anvist mine Efterkommere og Landsmænd denne Sundheds Kilde, der saalænge Dannemark er til, kaldes efter mit Navn, hos hvilken hver St. Hans Dag saa mange Tusinde indfinder sig for at drikke Sundheds-Vand, men du kan neppe troe, hvor stor min Misfornøielse og Sorrow er over de flestes onde og slette Forhold, der besøger min Kilde; thi hvorledes haver jeg ikke i mange Aar mærket, at Laster og Udyden har tiltaget, Guds Bespottelse, Overdaadighed Hovmod og Pragt, Drukkenskab og Horerie, hvilke tvende sidste Laster at være, er næsten Aarsagen til de flestes Kildereise. Ak! det er

5

at bejamre at den ædle og gamle danske Ærlighed og Kierlighed til Gud og Næsten, er ligesom udrøddet og forvist Landet; derimod opelskes og tiltager de forberørte onde og fordervelige Laster. Man kan derfor ei undres over at Landet i adskillige Maader er bleven berøvet sin Fordeel, Styrke og Anseende, thi de Egennyttige og Interesserede, har næsten havt frie Hænder til at erlange en skadelig Rigdom, Korn Pugere, Aagerkarle, uretfærdige Dommere og Voldsmænd ligesaa. Betragter vi de dyre Tider, den Fattigdom og Mangel som nu er almindelig i blandt Borger og Bonden imod Formaals Tiden, saa maae man falde i den dybeste Forundring over samme, da Jorden og Havet giver os endnu som forhen aarligen sin Velsignelse, dog er alle Føde-Varer saa dyre, og tillige ingen Penger iblandt Folk, de Rige som endnu eyer Penge, og høster den største Fordeel af Korn, søger ved alle Leiligheder at profitere af den almindelig Mands Trang, ja Borgere og Bønder som eier noget gjør det samme. Hvor kan det da være muelig at Folk som saaledes forholder sig, kan væve befriet for Guds Straf og Plager. Forkynd og tilkiende giv alle og enhver mit Raad, at de vogter sig, for at vise sig ukierlige, hadefulde, misundelige og utroe imod hinanden, og sig uden Frygt til Dommere der sidde enten

6

i høie eller lave Embeder, at de ikke bøier Retten for Skienk eller Gaver, ei heller for at føie nogen formedelst Anseelse, der kunde finde Behag i at besmykke en ond Sag, men dømme efter Ret og Retfærdighed, og straffe grove Forbrydelser efter Fortieneste, og derpaa taug Hun stille.

Men med hvilken Forundring jeg hørte paa alt hvad Hun sagde kan jeg ikke udsige, thi alt hvad Hun taledede var den reene Sandhed, og jeg maatte ligesom falde i Forundring over det Majestetiske Air, og den Myndighed Hun frembragte sin Tale, samt den Indsigt og Videnskab Hun havde om vore Tidens Baskaffenhed og Menneskers Forhold, da Hun næsten for 200 Aar siden har forladt vor Verden. Min Gud! tænkte jeg kan de Afdødes Siele, efter Døden vordet begavet med en overnaturlig Visdom, saa at de kan vide hvorledes vores Vandel her paa Jorden forholder sig, Lyksaligt Stedt som er skabt til en Belønning for dem som her i Livet har vandret paa Dydens Vei. Derimod tænkte jeg der maa og vel være et Jammer Sted, som er bereed til Belønning for de Onde og Ugudelige, ja tilvisse maa deres Tilstand være Ligesaa ulyksalig og nagende, som hines er frydefuld og glædelig. Men ak! det er at beklage at mange Mennesker, saavel af den høie som nedrige Stand nu omstunder forestiller sig og troer, at efter dette Liv ei er nogen Straf eller Belønning for det Gode eller det Onde. Derfor vandrer saadanne saa fræk og dristig frem paa Lasters Løbebane, de agter hverken Mosen eller Propheterne, thi de taler Sandhed, og den taales ikke at høre hverken af Præster eller Candidater, Lærde eller Ulærde. Handler nogen her imod, da kan han vente at blive hadet, ja beløiet og forfulgt, af alle dem som Sanheden angaaer.

Da disse Tanker ophørede fandt jeg fornøden at gjøre den ærverdige Kirsten Phil dette Spørsmaal: Hvad jeg skal begribe af det Hun fremførte i sin Sang,

7

om Lykke, hæld og Glæde, o.s.v. da jeg ikke veed eller kan begribe hvor i samme for nærværende Tid bestaaer. Men herpaa gav Hun dette Giensvar, at hverken jeg eller andre saa nøie kan indsee det Hun seer for nærværende Tid. Her paa Jorden grunder Menneskens Indsigt sig mest paa Verdens Sysler, og de Ting som enhver i sin Stand har at bestille med, hvilke betage dem ofte de beste Tanker om Guds Forsorg og Omhu

for Menneskers Beste.- Men at give dig den rette

Forstand af min Sang, da bør du først vide, at Menneskers Laster og Overtrædelser har længe siden fortienet Guds Straf og større Plager, saa at et hvert Menneske har Aarsage til at sige: vore Konger og vore Fyrster, og alt Folk i Landet, haver handlet ilde for Herrens Ansigt. Dog seer jeg dette; at Guds Kierlighed imod et Land og Folk, er kraftig nok til at omdanne og Forandre Menneskers Tænkemaade og Ondskab, naar somhøldst de vil erkiende sin Feil, og forbedre deres Levnet. Videre at oplyse dig om min Sang, saa kan de Danske og

Norske Undersaatter nu have det beste Haab om Lykke, Held og Glæde, formedelst at Kongen, som i sig selv er god, og tillige omgivet med den beste og allerdydigste Moder Dronning Juliane Maria, og den alleroprigtigste og paalideligste Raadgiver og Broder Prinds Friderich, hvis medfødde høie Siel og kongelige Tænkemaade, som fra hans unge Aar, stedse har fundet Behag i at drikke af Visdommens Kilde. Derfor seer man og i mange Tilfælde, Prøver af hans gode Indsigter, hvis Følger grunder sig paa Kierlighed og Omsorg for Kongen og enhver Undersaat; thi hvad som nu er sagt, kan ei andet end give Undersaatterne Haab om Lykke, Held og Glæde: da samme høieste Personer tillige har sit Sæde og Bolig hos Undersaatterne; og for saavidt som giørligt er, ved alle Leiligheder, viser deres Omsorg og Kierlighed for Kongens høie Person, som og Undersaatternes Vel og Beste, hvorpaa man haver daglig Prøver

Og om endnu noget kan fattes i det Hele, som ei saa hastig kan tilveiebringes, formedelst adskillige Hindringer der først maa ryddes af Veien. Man veed

8

jo, at en Urtegaards Mand, der vil rense sin Hauge for Ukrudt, maa nøie see til, at han ikke oprykker den gode Vext med den onde. Thi at rydde af Veien skadelige Stats Feil, kan ikke alle Tider skee saa hastig, som i en anden enkelt Oeconomie. Dog er endeel af Folkes Mundheld, at de seer ingen bedre Forandringer nu, end som før, hvilket er meget taabeligt; thi de indseer ikke Tingene efter sin Vigtighed, og de fleste anseer sig som fornærmet, naar de ei kan faae det de ønsker, iblant saadannes Tal indfinder sig gemeenligen Momus, der bestyrker deres Satser. Endelig ønskede Hun med en stor Devotion og Andagt, at Gud som har givet os Haab, om Glæde, Held og Lykke, vil efter sin Almagt fremdeles afvende og bevare det Kongel. Huus fra al Ulykke og Fare; men stedse omgierde det med trofaste og veltænkende Mænd, der ikke søger sin egen Ære og utilladelige Vinding, som grunder sig paa Landets og Undersaatternes Bekostning; men heller optænker og overveier, at befordre alt det, som kan tiene til Gavn og Nytte for Kongens Huus, og det almindelige Beste.

Derpaa sagde Hun: Anders Gulbrandsen Normand, behold nu i din Hukommelse alt hvad jeg har sagt, og tael ikke derom til noget Menneske forinden tre Solemærker, siden kan du frit gjøre vores Samtale bekiendt for alle og enhver. Gak nu hen og drik af min Kilde tre Gange, det skal bekomme dig vel; og i det samme forsvandt Hun fra mine Øine,

Jeg nægter ikke, at jeg gjerne havde seet Hendes Nærværelse længere, for at spørge Hende om adskillige Ting, som i disse Tider passerer, og hvis Aspecter har en skræksom Anseende. Men da det ikke alle Tider er Mennesker tienlig, at være bevist om forestaaende Conjuncturers Hændelser, saa anseer jeg mig for mere lykkelig, at jeg beholder samme hos mig selv, med det mere jeg veed; og i saa Mander med Ærbødighed anseer min dyrebare Frelseres Ord hos Joh. 16, 5. "Jeg haver endnu meget at sige Eder; men nu kan I ikke bære det." .